

se ex officio sui promissio exhibeant ad pias voluntates deficientium adimplendas. Et ita docent Bartolus, Abbas, Angelus, Corduba, Sorb. allegati n. preced. idem Bart. tract. Minoritarum lib. 2. dist. 7. c. 3. num. 41.

- 62 Sed difficultas est, utrum ipsis fratribus Minoribus integrum sit hoc iudicio officium implorare extra iudicium? Quidam nomine Ioannes Philippus relatus a Corduba eodem puncto 4. id negat, quod fratres Minores nil iuris habeant sive in iudicio, sive extra. Sed omnino tenendum est, licitum esse fratribus Minoribus denunciare iudici, ut ex officio suo compellat, quippe hoc non faciunt quasi habentes aliquid iuris in tale legatum, sed admonendo Iudicem extrajudicialiter, ut ille ex officio suo cogat. Atque ita docent Bart. d. l. civitatibus in princip. num. 5. D. Bonaventura in reg. D. Francisci. c. 4. post solutionem ad 4. Abb. eam presentia. n. 63. de probat. Nicolaus de Vbaldis de success. ab intestato. vbi de successione regularitatem. 2. p. n. 9. Redoanus de spoliis ecclesiasticis. quaest. 8. in princip. num. 47. Horatius Lucius l. 1. num. 18. ff. de iurisd. omni. iud. Angel. verb. hereditas. n. 17. Syluester verb. hereditas. 1. quaest. 7. dicto 1. n. 10. Cordub. in reg. D. Francisci. c. 6. quaest. 11. puncto 4. Manuel gg. reg. 2. tom. quaest. 126. art. 4. fin. Sorbus allegatus num. 58.
- 63 Vltimum medium est, ut Syndicus Minorum petat nomine Ecclesie Romanae; quippe possunt fratres uti Syndico ad hoc, dummodo alix debite circumstantie concurrant. Sic Corduba in reg. D. Francisci. c. 4. quaest. 16. puncto 2. statim in princip. Manuel gg. reg. 2. tom. q. 78. art. 1. Sorbus allegatus num. 58.

C A P U T XXVII.

De paupertate Societatis IESV, & an possit illa, eiusve religiosi haeredes, aut legatarij institui; & quae sint huic paupertati peculiaritae?

S Y M M A R I U M.

- Collegia, & domus probationis Societatis IESV possunt haeredes institui, & habere quoscumque annuos redditus, & possessiones. num. 1.
- Religiosi illius solis votis biennij astricti possunt haeredes, & legatarij institui. num. 2.
- An domus professa Societatis IESV, aut earum Ecclesie possint habere redditus, aut bona stabilia? n. 3.
- An possessio domibus professa permissa, possit aliis locari, aut ex illa possint domus professe fructus aliquos percipere, aut vendere, aut ex illis sustentari, aut permittere colono, ut hac ad suam utilitatem faciat? n. 4.
- An liceat domui professa vendere partem illorum fructuum necessariam culturae illius possessionis, aut convenire cum colono, ut partem illius sibi colat in pretium culturae reliqua partem? n. 5.
- An domus professa possit habere redditum exiguum, aut ad modicum tempus, & quale dicatur modicum tempus? n. 6.
- An liceat habere hos redditus applicatos sacristiae, aut fabricae Ecclesiae? n. 7.
- An haeres iustus a testatore dare hos redditus domui professa, teneatur in foro conscientiae eos dare? Proponuntur probantia. num. 8.
- Explicatur sententia auctoritatis, & an actio competat religiosi Societatis IESV ad huiusmodi redditus recuperandos, vel ad proficiendum secularium qui administrant? n. 9.
- Quo remedio possint cogi haeredes solvere. n. 10.
- An religiosi Societatis IESV peccent contra paupertatis votum, si incient ad huiusmodi annuos redditus Societatis professa relinquentes? n. 11.
- An possit domus professa inuari redditibus Collegiorum, vel professa, aut coadiutores formati sustentari in Collegio, aut ab ipsis aliquid accipere? n. 12. & 13.
- An Collegia Societatis, aut domus professa succedant in bona suorum religiosorum, & quis succedat illis ab intestato, & a

- quo tempore? n. 14.
- An domus professa possit haeres aut legatarij institui sive in bonis mobilibus, sive immobilibus? n. 15.
- An possint haeredes institui, vel donationem recipere a suis religiosi? n. 16.
- An rem stabilem sibi relictam teneatur domus professa statim vendere, vel possit expectare opportunum, & in venditione illius rei stabili sit necessarius aliqua solemnitas observanda, & quid si emptorem non inveniat? n. 17.
- An domus professa habeat in communi dominium bonorum mobilium, & immobilium, quibus utitur, & rei stabili sibi relicta, & actionem ad illa in iudicio repetenda? Referuntur probantia. num. 18.
- Explicatur sententia auctoritatis. n. 19.
- An teneatur haeres rem stabilem domus professa relictam illi, statim tradere, ut vendat? n. 20.
- An teneatur fructus illius ei tradere? n. 21.
- An dum non invenitur opportunus vendendi, integrum sit domui professa rem illam conducere? n. 22.
- Quod dicatur modicum tempus. n. 23.
- An professa Societatis IESV, & coadiutores formati sint incapaces hereditariae successions, & si instituantur haeredes, debeatur estimatio, vel quid ferret de hereditate illa, & an omnia dicta de fratrum Minorum incapacitate, sive etiam de his dicenda? n. 24.
- An possint esse legatarij? n. 25.
- An illud legatum, & reliqua per professos, aut ligatos votis biennij, aut votis novitiani acquirantur Collegio, aut domui professa in quibus habitant, & possint novitiani etiam in iuris auferri? n. 26.
- Quid si hereditati, aut legato relicto apponatur modus constitutionibus contrarius, uti legatur domui professa rei stabili retinenda? n. 27.
- Quid si religiosi Societatis IESV elingantur aliquae de lege, ut non semitromitat monasterium, sed illi eo fruuntur? num. 28.
- In quibus excedat paupertas fratrum Minorum paupertatem domus professa Societatis IESV, & in quibus ab hac excedatur. n. 29.
- Eius alij religiosi possint assumi ad Episcopatum, & aliqua beneficia non tamen id possint religiosi Societatis IESV, & videntur professa se non consensuros sua electioni, nisi obedientia cogantur? n. 30.
- Astringantur hi voto non consentiendi relaxationi paupertatis. num. 31.
- Ligati votis biennij retinent ad tempus dominium bonorum suorum, non tamen administrationem. Et qualiter de illis disponere possint, & quando teneantur dimittere beneficia ecclesiastica, & qualiter. n. 32.
- Collegia Societatis IESV, in quibus nec nostri legunt, nec scholasticos alunt, an possint ex redditibus sustentari? numero 33.
- An in Societate IESV sit contra votum paupertatis dare minuscula magnatibus, aut habere iumentum ad equitandum? num. 34.
- An teneantur religiosi Societatis IESV pedes iter agere? num. 35.
- An hi mendicare iusti, aut inde sustentari, peccent contra votum paupertatis resistendo? n. 36.
- Collegia Societatis quando nequeant elemosynas recipere? numero 37.
- Administratio immobilium in Societate IESV, & eorum alienatio ad quem pertinent, & cuius licentia possit imponi super ea census. num. 38.
- An possit census alique ulla licentia super hac bona maioratis imponi, ad redimendum alium ex licentia legitima impostum? n. 39.
- Alienare mobilia non pretiosa, aut pretiosa, ad quem pertinent. num. 40.
- Dare mandatum procuratorium procuratori, cuius sit in Societate, & an consultores, & alij habeant suffragium? numero 41.

An possit consuetudine induci, ut domus professa Societatis habeant bona immobilia in communi? numero 42.

- PRIMA conclusio sit. Collegia, & domus probationis Societatis IESV possunt institui haeredes, & habere quoscumque annuos redditus sibi in perpetuum relictos. Constat, quia possident bona stabilia in communi, & annuos redditus, idque ex sua prima institutione, ut expressè dicitur in prima Bulla Pauli III. qua confirmavit institutum Societatis IESV, & in r. Iulij III. & in Bulla Pij VI. & in Bulla ascendente, Gregorij XIII. & in constitutionibus eiusdem Societatis, in examine. c. 1. §. 4. & parte 4. cap. 2. §. 5. & parte 6. cap. 2. §. 1. in declarat. littera A.
- Secunda conclusio. Possunt similiter haeredes institui, & legatarij, qui in Societate IESV sola biennij vota emiserit. Quod bene docet Molina tom. 1. de iustitia, dispensatione 139. col. 3. vers. illi qui finio. Et constat, quia ceteros religiosos religionum habitantium in communi bona, posse haeredes, & legatarios institui, diximus duplici cap. preced. numero 1. ergo ad fortiori praedicti religiosi Societatis IESV. Quippe illi nullius domini acquirendi, aut retinendi capaces sunt; huiusmodi acquirunt, & retinent ad tempus dominium suorum bonorum, quamvis non habeant illorum administrationem absque superioris licentia, ut habetur expressè in Bulla ascendente, Gregorij XIII. & in constitutionibus Societatis. p. 4. c. 4. §. 5. in declarat. littera E. & p. 6. c. 2. §. 11. in declarat. littera H.
- Tertia conclusio. Domus professa Societatis IESV nequeunt habere, nec in particulari, nec in communi redditus villos, aut bona stabilia, vel possessiones, praeter eam possessionem, quae ad habitationem, vel usum fuerit necessaria, aut valde conveniens, qualis est hortus, quod recreandi animi gratia se aliquando religiosi recipiant, ut constat ex Bulla Iulij III. prima, qua confirmavit institutum Societatis IESV, ibi; sic vineam singulis, & vineam perpetuam paupertatem, ut non solum privatam, sed nec etiam communiter possint professa, aut villa eorum domus, aut Ecclesia ad aliquos provenire, redditus, possessiones, sed nec ad villa bona stabilia, praeter ea quae opportuna erunt ad usum proprium, & habitationem, retinenda ius aliquod civile acquirere, rebus sibi ex charitate donatis ad necessarium usum contenti. & habetur in constitutionibus Societatis IESV. p. 6. c. 2. §. 5.
- Talis autem possessio Societati professa permissa, nequit aliis locari, nec debet habere fructus, qui redditum loco esse possint, cuiusmodi essent, si vini, vel olei, vel tritici provenire dicta possessio ferret: vel si fructus, aut olera inde percepta venderentur. At integrum est domui professa vii fructibus, & olebris illius ad suam sustentationem. Quod si colonum aliquem, vel secularium hominem haberet, qui illi orto colendo praesent, potest ei permitti, ut ad suam priuatam utilitatem quod videtur convenire ex dictis faceret, dummodo tunc nec ad domus, nec ad particulares personas Societatis, utilitas interim aliqua proveniret. Haec expressè habetur in constitutionibus Societatis IESV. parte 6. c. 2. §. 5. & ibi, in declarat. littera I.
- Ex quibus deducitur primò, non licere domui professa vendere ex illis fructibus ad comparandas expensas necessarias illi orto colendo; nec convenire cum horti illius cultore, ut aliquam fructuum partem sibi sumat, aut partem horti in suum commodum colendum in cultura reliqua partis stipendium: tum quia absolutè interdicuntur fructuum venditio, aut terrae illius locatio: tum etiam, quia solum conceditur permittit cultori horti aliquam in suum commodum

partem colere, aut aliquos fructus percipere, dummodo nulla inde utilitas domui professa redundet. At utique redundet, si hoc esset stipendium culturae horti, & sic expensis in eo colendo non indigeret. Et sic explicuit Pater N. Generalis Claudius Aquaviva die 4. Septembris anno 1589.

Secundò deducitur, quantumvis exiguos redditus domui professa omnino interdicti. Constat ex dictis numero 3. vbi generaliter, & indistinctè redditus interdicti probauimus, & clarissè Gregor. XIII. in sua Bulla ascendente sic ait; in domibus vero professa, quae nullos omnino redditus habere possunt. Quod idem dicitur parte 6. constitut. c. 2. §. 2. quantumvis exigui sint redditus; & ideo ob similem prohibitionem diximus c. praeced. num. 33. fratres Minores esse incapaces reddituum quantumvis exiguorum. Et sicut ibi à numero 34. vique ad 39. diximus illos esse capaces reddituum ad breue tempus, ut minus decennio relictorum, non autem relictorum ad longum tempus: ita idem dicendum est de domibus professa, siquidem eandem prohibitionem in hoc habent quam fratres Minores.

Tertiò deducitur, nec integrum esse Societati IESV, 7 habere hos redditus applicatos sacristiae, aut fabricae Ecclesiae. Constat ex verbis Iulij III. quae retilimus numero 3. & ex constitutionibus Societatis IESV. parte 6. c. 2. §. 2. & §. 5. & §. 6. & §. 1. in declarat. littera A. explicando votum, quod in Societate IESV emittunt professa, non assentiendi relaxationi paupertatis eius, dicitur tunc relaxari paupertatem, & iri contra hoc votum, quando admittentur redditus, aut possessiones in proprium usum, vel ad sacrificium, vel ad fabricam Ecclesiae, vel ad aliquem alium finem domus professa.

Sed quid si hi annui redditus Societati professa relinquantur, an haeres granatus illos dare quotannis teneatur in conscientia solvere domui professa, & illa possit illos accipere ex praecedenti obligatione iniuncta a testatore heredi? Videtur enim parè negans vera, tum quia ob similem prohibitionem capiendi annuos redditus, diximus c. praeced. numero 48. & 51. nec haeredem teneri solvere, nec fratres Minores posse capere solutos non propria sponte, sed ex testatoris obligatione; tum etiam, quia in constitutionibus Societatis IESV. parte 6. cap. 2. §. 6. agendo de elemosynis his perpetuis annuis Societatis, vel eius Ecclesiae, aut fabricae relictiis, sic dicitur: si aliquis sponte sua eas relinqueret, nullum ius civile ad eas petendas in iudicio acquiratur, sed eum ad id charitas propior. Deum eos moneri, tunc eas elargiantur. Ergo videtur relinqui libertas haeredi largiendi.

Ceterum existimo teneri haeredem in foro conscientiae ad solvendum, & sic posse domum professam accipere ab herede solvente ex vi illius obligationis. Ducor, quia constitutiones Societatis IESV non omnino prohibent hos redditus accipere, sed solum ius aliquod civile ad eos recuperandos acquirere, & administrationem illorum habere, ut constat ex verbis citatis num. praecedenti. Nec obstant vltima illa verba, quia non referuntur ad haeredem solviturum; sed elemosynas perpetuas nostris, inducere aliquos ad has elemosynas perpetuas largiendas Societati, & ideo subditur relinquentos illos suae deuotionis, ut tunc elargiantur quando charitas Dei eos ad elargiendum induxerit. Et 6. p. constit. c. 2. §. 2. sic dicitur, In domibus, vel Ecclesiis, quae à Societate ad auxilium animarum admittuntur, redditus nulli, ne sacrificia quidem, aut fabrica applicati haberi possunt, sed neque ulla alia ratione, ita ut penes Societatem eorum sit ulla dispensatio, & ibi, in declarat. littera B. sic dicitur: si aliquis ex fundatoribus domorum, vel Ecclesiarum vellet redditus aliquos ad fabrica usum relinquare, dummodo nec dispensatio eorum ad Societatem pertinet, nec sit unde ei competat actio in illor.

quamvis id illi cura esset, ut is, cui tale munus commissum est, suum officium faceret, & sic in rebus similibus, non est id a paupertate Societatis alienum. Ecce quam clarè in constitutionibus sola administratio, & actio denegantur, nec absoluitur hæres ab ea obligatione. Atque hunc modum annuorum red dituum non aduersari mendicitati, satis probauimus cap. præced. numero 78. Quare non est simile de fratribus Minoribus, quia, vt probauimus ibi numero 48. est illis interdictum omnino admittere huiusmodi legata, quod non reperitur in nostra Societate. Et Menochius *conf. 1014. numero 38. vol. 11.* dicit; cum sola administratio, & dispositio denegetur Societati, poterit Societas præficere secularẽ, qui id administrat pro fabrica. Quod tamen ego iudico non esse verum.

10 Et quamuis actio non competat nostris ad huiusmodi legata recuperanda, poterit tamen ciuitas, aut eius Syndicus, aut quilibet de populo agere, vt ea soluantur, tanquam pauperibus relicta: vel vterque Iudex ex officio cogere hæredem; sicut de fratribus Minoribus, quibus omnis actio, & administratio sunt similiter interdicta, diximus cap. præced. ad num. 58. vsque ad 61. hæc media competere.

11 Præcipitur etiam religiosis Societatis, ne quempiam incitent ad has elemosynas perpetuas domibus professis, aut earum Ecclesiis relinquendas, vt constat ex 6. *part. consuet. cap. 2. §. 6. ibi. Ob maiorem adificationem nullus de Societate debet, nec potest, quemquam ad elemosynas perpetuas domibus, vel Ecclesiis eiusdem Societatis relinquendas instigare.* Quod præceptum adeo rigide intellexit quidam doctissimus de nostra Societate, vt crediderit obligare sub mortali. Dicitur, quod hoc verineat ad votum paupertatis, atque grauissimis verbis interdicatur, qualia sunt illa, *nec debet, nec potest.* At ego existimo ad nullam culpam obligare, nedum ad mortalem. Ducor, quod cum exhortatio illa non sit actus aliqua ratione supponens dominium, non est contra votum paupertatis. Item, quia ipsa constitutio solum id interdixit gratiã maioris adificationis; ergo non ratione voti paupertatis, nec tanquam præceptum. Nec obstat ea verborum grauitas, quia in eisdem Societatis constitutionibus. *part. 6. cap. 5.* habetur, nullas constitutiones, aut ordinationes Societatis ad culpam etiam veniale obligare, nisi superior præcipiat aliquid in nomine Domini, vel in virtute obedientiæ. Quibus verbis constitutio hæc non vititur.

12 Nec potest domus professa Societatis iuari bonis Collegiorum, sed elemosynis sustentari debet; nec potest Generalis Societatis dispensare, vt Collegiorum bonis iuuetur. Cum tamen quod minimum est, pro nihilo reputetur, non interdicitur, quin integrum sit Rectori Collegij professum die aliquo inuitare, vel quid modicum ad viaticum illi per suum Collegium transemiti elargiri. Similiter possunt Collegia supplere aliquos sumptus faciendos per domum professam, si ipsa domus professa non faceret, vt professis missis ex domibus professis ad Collegia dare vestes, & viaticum. Similiter fas est, vt professi in domibus professis habitantes adeant Collegiorum hortum gratiã recreationis fumendæ, vel valetudinis pristinae recuperandæ, dummodo expensis Collegij, quando in domibus professis sunt, non alantur; & idem de similibus potest iudicari. Hæc habentur in constitutionibus. *4. p. c. 2. §. 5. & in declarationibus littera D. & in declarationibus littera D.*

13 Nec possunt professi, nec coadiutores formati diu in Collegiis habitare, quamuis dum aliò iter facientes per Collegia transeunt, possint die aliqua, aut tempore congruo in eis moram trahere. Possunt etiam in Collegiis diu habitare, eo quod eis viles sint ad

quas Societatis ministeria obeunda, vel vt Collegiorum gubernationi præstari: at cum eis viles esse deserint, sunt ad domos professas habitandi gratiã reddituri. Possunt etiam in Collegiis habitare, quando necessarium, & conueniens communi bono id videretur; vt si aliquis professus ex Generalis licentiã edendi in lucem libros causis in Collegium se reciperet. Hæc habentur in constitutionibus. *6. part. cap. 2. §. 3. & 4. & in declarationibus. littera C.* Item, quando senio, aut morbo confecti laborare nequeunt, possunt in Collegiis habitare, obtena tamen Generalis licentiã. Sic concessit Iulius III. in Bulla 2. concessa Societati 1557.

14 Quarta conclusio. Nec Collegia Societatis, nec Societas professa succedunt in aliqua bona suorum religiosorum, vt probauimus supra. In ordine Minoribus professis abique aliquo bonorum suorum dispositione prauia, succedunt ab ipso professionis die hæredes ab intestato, ac si tunc naturaliter morerentur: ita emittentibus professionem solemnem, aut vota coadiutorum formatorum in Societate 1557, nec præmissa bonorum suorum dispositione, succedunt ex tunc hæredes ab intestato, ac si naturaliter obirent. Quod cum religio non sit capax succedendi, nec ipsi amplius sint capaces domini retinendi, vt dicemus infra, succedunt statim venientes ab intestato, vt bene docet Molina *tom. 1. de iust. disp. 139. col. 3. vers. iam professi. & disp. 140. initio.*

15 Quinta conclusio. Domus professa Societatis 1557 possunt a quocumque hæredes institui, siue bonorum mobilium, siue stabiliũ, & a fortiori quocumque huiusmodi legatum possunt recipere, non vt bonum illud stabile retineant, sed vt vendant, & pretium in suos necessarios vsus conuertant, nisi res illa stabilis sit necessaria, aut valde conueniens ad habitationem, aut recreationem nostrorum; illam enim possunt retinere. Quod bene docet Molina *tom. 1. de iustitia. disp. 195. columna 2. vers. a regula proposita.* & probatur, quia iure communi, vt constat, nullibi interdicitur domus professa Societatis hæredes institui; immo regula generalis est, posse quancumque religionem hæredem institui, nisi peculiariter excipiatur, vt religio Minorum exempta est in *Clement. exiit. de verb. signif. vbi* huiusmodi institutionis redditur incapax. Nec in suis constitutionibus hoc ipsi interdicitur: nam 6. *part. consuetudinum. cap. 2. §. 12.* vbi de hac re est sermo, solum statuitur, professos particulares, aut coadiutores formatos esse successiones hereditariæ incapaces, & nec domos professas, nec earum Ecclesias, nec Collegia eorum nomine succedere. Quod non est omnino excludi domos professas ab hereditaria successione: sed à sola successione ratione personarum. Quod aperte constat, quia idem statuitur ibi de Collegiis, quæ tamen constat capacia esse, vt hæredes instituantur, vt probauimus numero 1. Immo cum particularis exceptio sit, ne domus professa ius habeat succedendi ex persona suorum religiosorum, firmat regulam in aliis casibus non exceptis, vt possit scilicet hæres institui. Item quia, vt constat ex dictis num. 3. integrum est domibus professis recipere quancumque rem stabilem, non vt retineant, præter necessariam, aut valde conuenientem ad habitationem, vel recreationem, sed vt vendant, vbi nulla sit distinctio, siue ea titulo legati, siue titulo hereditatis relinquatur.

16 Quamuis autem nec Societas professa, nec Collegia ius habeant nomine suorum religiosorum succedendi, vt habent ceteræ religiones, præter Minorum: at possunt religiosi, dum ante professionem, & vota coadiutorum formatorum de eis siue donatione, siue testamento disponunt, hæredem domum

domum professam, aut Collegium Societatis instituerent. Constat, quia, vt diximus numero precedenti, integrum est iuxta nostras constitutiones eis aliquid relinquere, nec distinguatur, an titulo hereditatis, aut legati, aut donationis; nec domus professa reperitur huius institutionis incapax, sed solius iuris succedendi nomine suorum religiosorum, vt numero precedenti diximus.

17 Et quamuis rem illam stabilem non necessariam ad habitationem, vel recreationem teneatur domus professa quamprimũ vendere, atque eius retinendæ sit incapax, potest tamen expectare opportunum vendendi tempus, nec cogatur viliori, quàm par est, pretio vendere; vt expressè habetur in *consuet. part. 6. c. 2. §. 5. in declarat. littera E.* Quod idem probauimus c. præced. numero 31. de re stabili relicta fratribus Minoribus. Nec in eius venditione exigitur licentiã Generalis, nec alia solemnitates in nostris constitutionibus, aut iure communi petita ad alienationem rei immobilis ecclesiasticæ, qualis est hæc, sicut c. præced. n. 29. idem probauimus in venditione rei immobilis relicte fratribus Minoribus, cum vtraque venditio ex legis necessitate fiat. Quod si non inueniret emptorem, faciendum est idem, quod de fratribus Minoribus diximus cap. præced. numero 31. quia eadem prorsus est ratio.

18 Sed dubium speciale est, an domus professa dominium habeat in comuni bonorum siue mobilium, siue immobilium sibi relictorum, & ius ciuile ad ea in iudicio repetenda. Et videtur non habere dominium immobilium: quia *part. 6. consuet. c. 2. §. 5. in declarat. littera E.* sic dicitur; *Aliarum rerum mobilium, vt pecuniarum, vel librorum, vel earum, quæ ad victum, & vestitum pertinent, potest in comuni Societate proprietatem ad vsum suum habere.* Ergo à contrario sensu nequit immobilium dominium habere, aut ius ciuile ad ea repetenda in iudicio. Et Molina *tom. 1. de iustitia. disp. 195. col. 2. vers. a regula proposita*, sic ait: *Bona immobilia, quorum dominium domus professa habere non possunt, si ipsi relinquuntur, vendi debent.*

19 At dicendum est, domos professas habere in comuni dominium, non tantum bonorum mobilium, sed etiam stabiliũ sibi relictorum, quæ ad habitationem, aut recreationem sunt necessaria, aut valde conuenientia, & ius ciuile ad ea repetenda: insuper habere etiam dominium ciuile quocumque alterius rei stabilis sibi relicte, & ius ciuile ad eam repetendam, non vt retineant illam, sed vt vendant. Solumque excipitur legatum annuum perpetuum, aut ad longum tempus, vel quancumque alia temporis diuisione, vt singulis mensibus, tertio quoque anno, &c. quod est annuus redditus: huius enim Societatis nec dominium acquirit, nec ius ciuile ad illud recuperandum. Probatur ex constitutionibus. *part. 6. cap. 2. §. 5. in declarat. littera E. ibi; Quia, vt in litteris Apostolicis dicitur, non est habiunda Societas ius ciuile ad rem illam stabilem, nisi ad ipsius habitationem, & vsum esset opportunum; quicquid stabile sibi datum fuerit, teneatur vendere.* Vbi clarè datur ius ciuile ad rem stabilem necessariam ad vsum, aut habitationem; & claritè in litteris Apostolicis Iulij III. in prima eius Bulla, qua Societatis institutum confirmauit, ad quas constitutio illa se remittit, ibi; *Sed nec ad vlla bona stabilia, præter ea, quæ opportuna erunt ad vsum proprium, & habitationem, retinenda ius aliquod ciuile acquirere.* Vbi ad redditus omnino ius ciuile denegatur, coramque dominium; ad alia vero stabilia, si sint necessaria ad vsum, aut habitationem, conceditur ius ciuile, & dominium; si vero necessaria non sint, hæc denegantur, non absolutè, sed ad ea retinenda. Habet ergo ad ea vendenda ius, & dominium, & eadem 6. *part. consuetudinum. c. 2. §. 6.* solum denegatur absolutè, & omnino

nino Societati professe ius ciuile ad elemosynas perpetuas, quæ quidem redditus sunt. Quia is relinquendi modus acquisito à Societate iure ciuili repugnat mendicitati, quam domus professa proficitur. Quare dum constitutio Societatis relata numero precedenti pro contraria parte, dicit domos professas habere in communi dominium bonorum mobilium, noluit excludere profus immobilia, sed explicuit ea, quorum omnino, & semper domus professa habet dominium, & ius ciuile ad retinendum, & vendendum, ad differentiam bonorum stabiliũ, quorum, si ad vsum necessaria sint, habet dominium, & ius ciuile ad ea retinenda; si verò non sint ad hoc necessaria, habet dominium, & ius ciuile non ad retinenda, sed ad vendenda.

20 Hinc deducitur primò, teneri hæredem rem hanc stabilem domui professe relictam illi tradere, vt vendat; nec esse hæredem eam vendere, sed domus professe, quæ ad hunc effectum acquirit illius dominium, sicut quilibet alius legatarius acquireret absolutum illius dominium.

21 Secundò deducitur, teneri eam reddere domui professe cum fructibus ex ea perceptis, casu quo quilibet alij legatario ad id teneatur. Quia non minus acquirit ius, & dominium illius, vt sibi tradatur vendenda, & dum non venditur, ad fructus, quam quilibet alius legatarius.

22 Sed specialis difficultas est, an dum non inuenitur opportunitas emptoris, integrum sit domui professe rem illam stabilem locare alicui, & similiter quando est necessaria ad habitationem, liceat id, dum non adest opportunus aptandæ illius habitationis? Videtur enim id non licere, quia esset habere interrim annuos redditus Domus professa Societatis 1557 Toleraua consuluit de hoc P. N. Generalem, quæ quasdam domos emerat necessarias aptandæ habitationi domesticæ; & si emptio differretur, amitteretur occasio emendi, alio emente, nec tunc suppetebant pecuniæ necessariae ad aptandas domos emptas habitationi, an integrum esset interrim eas domos locare. Et respondit Pater N. Generalis hoc anno 1607. mensè Ianuarij, non licere conducere, nec alias res stabiles Societatis relictas, dum non se offerat opportunus vendendi, & percipere eos redditus; sed aduersari paupertati domuum professorum, quando id longo tempore duraturum est, secus quando modico. Cuius ratio esse potest, quia retinere redditus modico tempore, non repugnat paupertati nostræ, nec fratrum Minorum; secus longo tempore, vt diximus num. 6.

23 Atque videretur dicendum, sicut ibidem diximus, hoc modicum tempus reputari id quod est minus decennio; & ita tenuere viri doctissimi nostræ Societatis à me consulti.

24 Sexta conclusio. Professi, & coadiutores formati, siue spirituales, siue temporales Societatis 1557, sunt omnis successiones hereditariæ, siue ex testamento, siue ab intestato incapaces, ex mente Pontificum, qui confirmantur institutum Societatis (vt supra diximus) & vtuntur iisdem verbis, quibus vtriusque *Clement. exiit. §. cum enim. de verborum signific. reddens* incapaces fratres Minores successiones hereditariæ. Quare sicut diximus cap. præced. non valere institutionem Minorum, nec deberi affirmationem in foro conscientiæ, etsi instituantur, vt vendant hereditatem, & tunc pertinere hereditatem ad substitutum, vel cohæredem, vel venientes ab intestato: ita idem prorsus dicendum est, si instituantur hæres aliquis professus, aut coadiutor formatus Societatis 1557, cum perinde sit incapax, ac fratres Minores. Atque ita quicquæ c. præced. tradidimus circa incapacitatem fratrum Minorum, vt hæredes instituantur, & quod ibi remissum

num. 15. & reliquis circa hos etiam dicendum est.

25 Non sunt tamen legati incapaces, sed in eisdem casibus, & eodem prorsus modo, quo Societas professa est capax legari, sunt quoque ipsi capaces, vt de fratribus Minoribus diximus c. præced. n. 9. quia tantum interdicitur, eos heredes institui. Quod non excludit posse esse legatarios, quandoquidem religio fratrum Minorum, & ipsi nequeunt heredes institui; at legari ipsis optime potest.

26 Id autem legatum acquireretur domui professe, aut Collegio, vbi professus ille habitavit, sicut & alia ipsis donata, aut alio modo acquisita, non obstante paupertatis voto.

27 Quod si hereditati relictae domibus professis, aut legatis illis, aut professis, aut coadiutoribus formatis relicto apponatur modus contrarius constitutionibus, vt si sit relicta non necessaria ad vsum, vel ad habitationem, ea lege, vt domus professe, aut professi, coadiutorisve formati eam debeant retinere, id legatum erit caducum, nec conuenerit in alium vsum; sicut de fratribus Minoribus diximus c. præced. numero 17. Quia eadem profusus militat ratio, cum rei prædictæ immobilis non sit domus professa capax, nec professi, aut coadiutores formati, nisi ratione modi liciti, aut expressi, aut tacite intellecti, nempe ad vendendum, & participandum pretium.

28 Si autem prædictis professis, aut aliis religiosis Societatis legatum aliquod relinquatur ea lege, vt permittat superior religiofum eo legato frui, vel donec permittat superior, aut velit, nolit superior; existimo idem dicendum, quod diximus de legato sub simili forma relicto fratri Minori c. præced. num. 25.

29 Ex omnibus dictis colligitur, paupertatem fratrum Minorum habere se ad paupertatem domum profesarum Societatis Iesv tanquam excedentem, & excessam: partim enim excedit, & partim exceditur. Excedit enim in hoc, quod ordo Minorum nullius rei potest habere dominium, nec in particulari, nec in communi, vt diximus hoc lib. supra. Item non habet actionem ad quæcunque bona sibi relicta, vt diximus c. præcedenti. Item nequit heres institui, vt diximus supra. Et si quid annuum perpetuum, vel ad longum tempus relictum est, ita est incapax, vt nec in foro conscientie teneatur hæres id solvere, vt probauimus c. præcedenti. At domus professa Societatis habet dominium in communi aliquarum rerum, & actionem ad aliquas res sibi relictas, vt probauimus hoc cap. Item potest heres institui, vt probauimus hoc cap. Tandem legatum annuum sibi relictum tenetur hæres in foro conscientie solvere, vt probauimus hoc cap. At exceditur, quod Ecclesia fratrum Minorum est capax legati annui relicti ad cultum diuinum, vt probauimus c. præced. secus de Societate professa, vt probauimus hoc cap. Item potest religio Minorum recipere stipendia pro Missis, concionibus, & aliis ministeriis, quod nullatenus possunt domus professe, aut Collegia, aut domus probationis Societatis, vt c. sequenti latius explicabimus. Item constat ex aliis, quæ num. sequentibus explicabimus, in quibus est peculiaris paupertas Societatis Iesv.

30 Denum superest explicare alia, in quibus versatur peculiaris paupertas religionum omnium Societatis Iesv. Primum, alij religiosi possunt assumi ad Episcopatum, ex superiorum suorum licentia, & iuxta multos ad beneficium curatum, vt dicemus c. 29. num. 35. & 37. At religiosi Societatis Iesv nequeunt ad beneficium admitti sine simplex, siue curatum, vt constat ex Congregatione 1. generali. canone 2. Et si sint professi trium, vel quatuor votorum, emittunt votum nullius dignitatis procurandæ, aut acceptandæ, nisi cogenti Pontifice.

31 Secundò, alij religiosi non astringuntur voto aliquo

non consentienti relaxationi paupertatis, iuxta eorum constitutiones ab ipsis promissæ. At professi trium, vel quatuor votorum in Societate Iesv eo voto astringuntur.

Tertio, quamuis alij religiosi, vt pote qui solemnem paupertatis votum emittunt, reddantur incapaces dominij acquirendi, & retinendi: at in Societate non redduntur incapaces, nisi qui solemnem professionem, aut simplicibus coadiutorum formatorum votis astricti sunt. Careri autem qui sola biennij vota emisere, retinent ad tempus dominium bonorum, quæ in seculo habebant, aut in quod tanquam necessarij heredes succedere; at non habent liberam illorum dispositionem, sed parati esse tenentur ad abdicandum se bonis illis, quando superiori videbitur, & ex ipsis licentia, & non aliter, vt expressè dicit Greg. XIII. in sua Bulla, ascendente, qua institutum Societatis consummat, & habetur in constitut. 4. p. c. 4. §. 5. in declarat. littera E. & c. 2. §. 11. in declarat. littera E. Nec possunt tunc quomodocumque disponere, sed tenentur in pauperes disponere, vt virum spiritualem decet, & hoc pro sua deuotione, eligendo hos, aut illos, & si voluerint disponere in consanguineos, id fieri debet iudicio vnus, vel duorum, vel trium virorum, qui doctrina, & pietate commendentur, quos vnusquisque cum superioris approbatione elegerit, & eis acquirere debent. Hæc habetur in constitutionibus Societatis, in examine. c. 4. §. 1. 2. & 3. & 3. p. c. 1. §. 7. in declarat. littera G. Illi autem viri debent esse de Societate, nisi superiori iustus ob causas videretur horum aliqui extra Societatem eligendi, vt dicitur in examine. cap. 4. §. 3. in commentario. littera A. Quod si velint Societati bona ea, aut partem applicare, debent liberè in Generalis manus renuciare, vt iudicet cui Societatis loco expediat ea applicare; & sic habetur 3. p. constitut. cap. 1. §. 9. Si verò velint applicare particulari Societatis loco, Generalis est iudicare, an id tolerandum sit, vt habetur eodem §. 9. in declarat. littera H. Quo pacto autem debeat applicare Generalis, habetur 2. Congregatione generali. canone 3. Quod si ecclesiasticum beneficium habebant in seculo, id relinquere debent post primum nouitium annum, quandoque superiori visum fuerit, vt habetur in examine. eodem c. 4. §. 5. Et quamuis in prima Congregatione generali. canone 1. cautum sit, ne cogantur dimittere ante professionem, nisi iubente Generali, vel Provinciali post primum nouitium annum: at in quinta Congregatione generali. canone 5. cautum est, vt relinquatur finito probationis biennio, antequam biennij vota emittant. Hæc autem resignatio fieri debet vel ei qui contulit, vel aliqui dignis viris, quibus hæc beneficia instrumenta sunt ad Dei obsequium, conferrî curando, vel vt ad pia opera applicentur: quod si consanguineis conferenda esse viderentur, id non facient, nisi ab vno, duobus, vel tribus (vt de aliorum bonorum dispositione dictum est) iudicetur id ad maius Dei obsequium fore. Quare erit contra votum paupertatis bona distribuere, vel iis se abdicare, absque superioris facultate, vt expressè habetur in 5. Congregatione generali. canone 7. & cum ibi dicatur absolutè, post emissã tria vota, & eadem forma emittantur tempore nouitium, idem est dicendum de nouitiis, qui illa emisere. Similiter erit contra idem votum non illis se abdicare ordinante superiore, vel de illis disponere aliter quam in prædictis constitutionum locis decretum est.

Quartò, Collegia Societatis etiam absque sufficienti dotatione fundata, in quibus nec nostri legunt, nec scholasticos alunt, non possunt ex propriis redditibus alij, sed debent ex elemosynis viuere, & fructus debent per publicam personam conseruari, vt plene fundentur. Sic habetur in secunda Congregatione generali. canone 7. Sed postea rigor hic temperatus est in 3. Congre

Congregatione generali. canone 6. his verbis. Collegia, in quibus propria Collegiorum munia non exercentur, vel quia inchoata quidem, sed non plene constituta sunt, vel quia adificandis necessitas non patitur nostris legere, nec scholasticos illic alij, Præpositus generalis iudicabit, an, & quando ex elemosynis, vel redditibus viuere debeant, & faciet quod in Domino expedire iudicauerit.

34 Quintò, videtur esse contra votum paupertatis dare munuscula magnatibus ad res maiores obtinendas. Quod interdicitur 6. parte constitut. cap. 2. §. 9. Item habere iumentum ad vsum aliuus de Societate ad ordinariè equitandum, siue is superior, siue subditus sit, nisi id fieret propter aduerfam valetudinem continuam, vel necessitate vigentem propter publicam negotia; id enim interdicitur eodem cap. 2. §. 14. & in declarat. littera R. At neutrum credo esse contra paupertatem, si ex superioris licentia fiat. Quia prius non interdicitur vobis paupertatem, sed ad vitandam ambitionem. Posterior autem solum interdicitur vobis maiorem paupertatis perfectionem; & ideo constitutio hanc rationem reddit ibi; vt modo consuetudo debita paupertati procedatur.

35 Sextò, in Congregatione tertia generali. canone 12. superioribus imponitur cura, vt cum nostri iter agunt, aut totum iter, aut eius partem, habita vitium ratione pedites consueant. Quod etiam præcipit D. Franciscus cap. 3. sua regula. At in Societate ponitur, vt pertinens ad perfectionem, non tamen vt obligatorium.

36 Septimò, quamuis 6. parte constitutionum. cap. 2. §. 10. præparatio ad mendicandum iniungatur nostris, quoties à superiore iussi mendicare fuerint, tanquam paupertati consonum, id tamen ad maiorem paupertatis perfectionem est, & ideo qui iustus à superiore renuevit mendicare, non paupertatis, sed obedientie violata reus erit. Quia per paupertatis votum non dedicat homo actiones suas Deo, sed solas res. externas pecunia æstimabiles. At esset reus voti paupertatis violati, si iustus ex elemosynis emendicatis viuere, aliunde sustentaretur. Quia tunc bonis temporalibus inuito superiore vteretur.

37 Octauò, Collegia Societatis Iesv, quæ præter præceptores possunt alere duodecim scholasticos ex suis redditibus, nequeunt elemosynas, aut dona oblatæ admittere. Sic habetur 4. parte constitut. cap. 2. §. 6. & ibi in declarat. littera G. dicitur, si beneficiorum essent, qui possessionem aliquam, aut redditus dare vellent, admitti possent, ad ampliorem scholasticorum, ac præceptorum numerum alendum. & Pater N. Generalis Claudius Aquauina anno 1593. mense Aprilis misit ad nos huius constitutionis declarationem his verbis. Non potest admittere elemosynas alicuius momenti, hoc est, nisi sint res parui pretij, & raro, & a personis non vulgaribus oblata, quarum timetur offensio, si non admittantur. Quod si hodie aliqua Collegia elemosynas maioris momenti recipiunt, id non est contra hanc declarationem, quia non habent redditus necessarios ad præceptores, & scholasticos alendos.

38 Nonò, administratio reddituum, & immobilium bonorum Collegiorum Societatis Iesv non pertinet ad ipsos collegiales, sed ad solum Generalem, & ad eum cui ipse commiserit. Sic habetur 4. parte constitut. cap. 2. §. 5. & in declarat. littera C. Vnde ad venditionem, & alienationem rei immobilis, & ad imponendum censum super huiusmodi bona, exigitur licentia Patris N. Generalis, cui soli id licet, vt constat ex 9. p. constitut. cap. 3. §. 5. & ex multis literis Apostolicis relatis in compendio nostrorum priuilegiorum verb. alienatio; quæ Pater N. Generalis facultas fufficit data literis patentibus.

39 Excipe tamen, nisi census imponatur ad redimendum alium, ita vt minores redditus soluat Societas; Summa Th. Sanchez. pars 111.

tunc enim potest hic nouus census imponi absque Generalis licentia, vt si Societas pecuniam in antiquos redditus acceptam habeat cum nexu soluendi quotannis mille pro quatuordecim millibus, potest census eisdem quantitatè accipere cum onere soluendi quotannis mille pro sexdecim, aut quoddecim millibus, ad priorem redimendum. Quod in hoc tantum debet vt grauentur Collegij bona, vt potius exoneretur Collegium tanta reddituum quantitate, & minorem soluat. Et sic respondit Pater N. Generalis Claudius Aquauina anno 1590. ad ea de quibus per Bæthicum prouinciam consultus est. Immo potest absque prædicta licentia censum eisdem quantitatè, ex quo totidem redditus soluat, accipere ad redimendum priorem, conueniendò tempore acceptationis ad hoc accipi; & erunt similiter obligata Societatis bona posteriori huic censui, sicut erant prius accepto cum licentia Generalis. Quia in hoc nullatenus grauantur bona Collegij, sed idem prorsus grauen remanet, & solus creditor mutatur, qui est dans pecuniam censui; sicut in simili possessor maioratus potest ad redimendum censum super bona maioratus ex regia licentia impostum, alium eisdem quantitatè censum imponere absque regia licentia, ad redimendum priorem, quando tempore acceptationis conuenitur, vt ad effectum hunc accipiat, & erunt in perpetuum bona maioratus eodem modo huic posteriori obligata, quo erant prius, vt optime probat Molina libro 1. de primog. cap. 10. numero 26. & 27.

Decimò, alienare mobilia non pretiosa conceditur omnibus superioribus, auditus tamen suis consultoribus. Sic concedit Pater N. Generalis in compendio nostrorum priuilegiorum verb. alienatio. §. 4. vbi addit idem concedi omnibus superioribus, quando pretiosa mobilia non excedunt centum ducatorum valorem. Si verò illum excedant, modò non excedant valorem ducatorum ducatorum, conceditur solum Provincialibus alienatio, in vtilitatem tamen domorum, aut Collegiorum; & dummodo pretium rerum ad Ecclesiam pertinentium, non nisi in ipsis Ecclesie ornamenta expendatur.

Tandem ad concedendum procuratori mandatum procuratorium non oportet Capitulum Collegij, vel domus cogere, sed solum Rector Collegij, aut Præpositus domus professe potest illud dare, quia in nostra Societate religiosi particulares etiam domus consultores non habent ius suffragij, nec eorum requirit consensus, sed solius Præpositi, ac Rectoris est, definire, vt habetur 9. parte constitutionum. cap. 6. §. 14. & regula 14. officij Rectoris, & confirmauerunt expressè Pius V. anno 1568. in Bulla, quæ incipit, Innumerabiles, & Gregor. XIII. anno 1575. in Bulla incipienti; Ad perpetuam rei memoriam, ibi, seruati in huiusmodi congregationibus peculiari, ac propria dictæ Societatis procedenda modo. Qui modus est, vt Rector consultorum sententias audiens definit quod expedire censuerit, vt constat ex regula Rectoris, & ex constitutione allegata.

An verò possit consuetudine iudici, vt domus 42 professe habeant bona immobilia in communi, eadem est questio, ac de fratribus Minoribus; & idem prorsus dicendum est, quod de illis diximus cap. 25. numero 16.

CAPVT XXVIII.

Pro quibus ministeriis interdictum sit Societatis IESV stipendium accipere, & an id accipere aduersetur voto paupertatis?

SVM MARIVM.

Pro quibus ministeriis religiosi Societatis IESV nequeant stipendium accipere; & an in hoc dispensare possit Generalis?

An interdicatur nostris elemosynas ad recipiendum spiritualia oblatas gratis recipere? n. 2.

An liceat pro rebus necessariis, & emenda beata ad eundem aliquo causa excedendi ministeria spiritualia aliquid recipere, vel pro nostrorum sustentatione, qui in illis versantur? num. 3.

An possit Societas admittere obligationem dandi confessarij, confessoris, lectoris Theologie, aut arrium liberalium? num. 4.

An sit contra votum paupertatis in Societate promissa, recipere stipendium pro spiritualibus? Refertur quadam sententia. num. 5.

Sententia auctoritatis, n. 6. & 7.

Quando sit paruitas materia recipere hoc stipendium pro spiritualibus, utrum sit mortale? n. 8.

An licitum sit stipendium hoc accipere, quando religiosus Societatis IESV extra conventum habitat, cum licentia acquiritur pecunias, & convertendi in suos usus? numero 9.

An si recipiat eas pecunias, teneatur restituere danti, vel tradere superiori? Refertur quadam sententia. numero 10.

Sententia auctoritatis, num. 11. Et ibi quid si sola nuntiatus vota emisit?

An si non restituat eas pecunias, nec tradat superiori, aut alias acquisitas absque licentia, & expellatur a Societate liber a votis, teneatur eas tradere, etiamsi nuntiatus exisset votis emisit? n. 12.

Quid si superior dederit licentiam acquirendi eas pecunias, & expendendi in proprios usus, & nondum expendat, aut si expendat, erat tamen solis nuntiatus votis ligatus? numero 13.

An religiosus Societatis IESV licitum sit pacisci, ut quis deo elemosynam pauperi, & ipsi faciant sacra? Proponuntur probantia ad licentiam. n. 14.

Sententia auctoritatis, n. 15.

An possint convenire cum clerico, ut recipiat Missas? numero 16.

An possint promittere sacras, qui liberaliter pecunias illas de derunt, vel quando liberaliter fecerunt sacra, possint pecunias liberaliter danti recipere? n. 17.

An possint religiosi hic facere sacra, ad quae ex testamento heredes tenentur, aut capellani ex suis capellanis, aut confra trinitates, aliave loca pia tenentur ex onere sibi in iuncto, ita ut pecunias in hoc expendendas sibi retineant? n. 18.

An si executores testamenti velint, eas pecunias sibi retinere, aut clerici privati, qui pecunias ad hoc receperunt, possint religiosus Societatis IESV ea sacra facere? numero 19.

An si hic religiosus ea sacra faciat, maneant liberi a restitutione? n. 20.

An religiosus Societatis possit facere sacra, ad quae aliqui ex voto tenentur, siue promiserint stipendium dare, siue non? remissive, n. 21.

An indigeant licentia predicti religiosi, ut sacra ab hereditibus, capellanis, operibus piis, & ex voto debita faciant? numero 22.

An si religiosus Societatis IESV ante ingressum, recep-

erit stipendium pro sacris faciendis, nec fecit, possit religiosus iam factus, illa sacra facere, teneaturque illa praeferre aliis, quae in religione iniunguntur, & possint alij religiosi Societatis eum adiuuare ea sacra faciendo? numero 23.

Quid si clericus secularis recipit stipendium pro sacris, nec possit illa facere, nec stipendium restituere? numero 24.

An si religiosus factus recipit stipendium pro sacris faciendis, & illud consumpsit, nec sit siluendo possit haec sacra facere? num. 25.

HAC in re praemittendum est, pro quibus ministeriis nequeant religiosi Societatis IESV stipendium accipere: deinde difficultates aliquas circa hanc prohibitionem tractabimus. Et quidem pro ministeriis spiritualibus, quae Societas exercere potest, interdicatur cuicumque illius religio stipendium aliquid accipere, ut constat ex examine. c. 1. §. 3. ibi: Ad hunc finem melius consequendum tria vota in ea, obedientia, paupertatis, & castitatis emittuntur. Sic pauperatem accipiendo, ut nec velit, nec possit reddere villos ad suam sustentationem, nec quidvis aliud habere. Quod non tantum in particulari de unoquoque, sed etiam de Ecclesiis, & domibus Societatis professa est intelligendum. Nec etiam, quantumvis aliis sit licitum, pro Missarum sacrificiis, vel praedicationibus, vel lectionibus, vel ullius Sacramenti administratione, vel quouis alio pio officio ex eis, quae iuxta suum institutum Societas potest exercere, stipendium ullum, vel elemosynam, hoc ad compensationem huiusmodi ministeriorum dari silet, ab alio, quam a Deo possunt admitti. Idem interdicuntur 6. part. constitutionum. c. 2. §. 7. & in declarationibus. littera G. & part. 10. §. 1. Quod adeo interdicunt, ut nec ipsi Praepositi generali Societatis in hoc dispensare integrum sit, ut expressè habetur in §. Congregatione generali Societatis IESV. canone 1.

Hinc deducitur primò, non interdicti elemosynas aliquas accipere, quas recipientes a nostris spiritualia, vel quibus ministrantur Sacramenta, vel pro quibus sacra fiunt, &c. elargiuntur nostris liberaliter, & in signum gratitudinis, quantumvis ea spiritualia non recipientes minimè elargiantur: quia cum haec elemosynae ex nullo inito pacto, nullaque obligatione, sed ex mera gratitudine, & liberalitate conferantur, nullam compensationis, aut stipendij pro spiritualibus receptis rationem inducunt. Et sic habetur 6. parte constit. c. 2. §. 6. & in declarationibus littera G. & constat in verbis examinis citatis num. praecedenti, ubi solè elemosynae interdicuntur, quae in stipendium, aut compensationem spiritualium dantur.

Secundò deducitur, non interdicti recipere aliquid ex pacto pro emendis equo, ac aliis necessariis ad eundem aliquò causà exercendi ministeria spiritualia, vel pro sustentatione religiosorum Societatis IESV, qui in illis ministeriis versantur, quia expensae haec non petuntur pro rebus ipsis spiritualibus, sed tantum petuntur pro rebus necessariis ad spiritualia exercenda. Constat ex praxi Societatis; solet enim petere redditus necessarios ad fundanda Collegia, in eisque disciplinas docendas, & sustentationem eorum qui in millionibus versantur.

Tertiò deducitur, non integrum esse nostris aliquam Collegij dotationem admittere, per quam ad dandum concionatorem, aut confessorium, aut alium Theologiae lectorem Societas obligetur, nisi quando haec obligatio docenda Theologiae non esset principalis, sed accessoria admissioni alicuius Vniversitatis; quippe Societas Vniversitatem aliquam admittens, potest ex consequenti obligari ad ordinarias illius lectiones, quantumvis inter illas aliqua Theologiae essent. Sic habetur 4. parte constit. cap. 7. §. 3. in fine declarat.

declarat, littera E. ubi duo animadvertenda sunt. Prius est, ex illius contextu colligi non poni ut obligatorium, & tanquam petendum ad Societatis paupertatem, non admittere obligationem dandi concionatoris, confessorij, aut lectoris Theologiae, sed ut melius, magisque conducens ad Societatis finem, qui est gratis dare spiritualia. Constat ex verbis illius constitutionis ibi: Non contenti, &c. Item, quia aliud est recipere pro spiritualibus, & aliud pro obligatione assignandi certi ministri ad spiritualia conferenda; nam absque simonia labe non potest pretium pro spiritualibus recipi; at potest vique pro obligatione ministrandi spiritualia in aliquo oppido. Posterius est, non interdicti in ea constitutione admittere Societatem obligationem docendi Grammaticam, & alias artes liberales; & ita quotidie admittit huiusmodi obligationes.

His praemissis, difficultates aliqua circa hanc constitutionem disputanda sunt. Prima difficultas est, an recipere aliquid pro ministeriis spiritualibus sit contra votum paupertatis in Societate IESV promissa, non solum sit contra eius constitutiones: Quod magni momenti est scire; quippe si solum sit contra constitutiones, cum illa ad culpam non obligent, nulla videbitur culpa id stipendium recipere ex superioris licentia, cum sola constitutionis ad nullam culpam obligantis transgressio adfit. Si verò id voto paupertatis opponatur, cum huius transgressio sit mortalis, erit quoque id stipendium accipere. Aliqui viri docti è Societate sentiunt hoc non aduersari voto paupertatis, sed ad solam maiorem ipsius perfectionem spectare. Ducuntur, quod id stipendium recipere non aduersetur ex se paupertati, nec ex vi voti comprehendatur sub voto paupertatis, cum ceterae religiones paupertatem voueant, & licet id stipendium recipient: nec etiam ex vi constitutionis comprehendatur sub voto paupertatis, quia haec intentio nusquam apparet. Nec obstat in examine. cap. 1. §. 3. dici hanc esse paupertatem, quam proficitur Societas IESV, ut non recipiat stipendium pro spiritualibus: nam vel intelligitur hanc esse paupertatem iuxta constitutiones, ita ut non amplius obliget, quam ipsa obligant; & cum ipsa ad nullam culpam obligent, nec illa obligabit ad culpam: vel intelligitur non de ipsa paupertate essentiali, quam ipsa Societas vouit, sed de paupertatis perfectione, quae non cadit sub voto. Quae quidem expositio probari potest ex constitutionibus, parte 10. §. 5. ubi huiusmodi paupertas tanquam cadens sub consilio videtur proponi, ibi; Refert plurimum ad conservationem, &c. & clarius in quinta Congregatione generali canone 1. Vbi Congregatio vehementer omnibus commendat exactissimam illius grauissimam constitutionem obseruationem, tanquam ad maiorem edificationem, & paupertatis nostrae sinceritatem, ac puritatem retinendam pernecessariam, quae habetur in examine. cap. 1. §. 3. & p. 6. cap. 2. §. 7. ne pro ministeriis Societatis stipendium, vel elemosyna vlla in compensationem admitti possit.

Ceterum multo verius est, paupertatem hanc comprehendere sub voto, & ideo esse mortalem voti illius transgressionem, accipiendo stipendium pro rebus spiritualibus. Dico, quod in examine, cap. 1. §. 3. cuius verba reuoluis numero 1. ferè expressè hoc dicitur, cum enim asseratur ibi tria substantialia vota emitti in Societate, obedientia, paupertatis, & castitatis, statim deuenitur ad paupertatem sub eo voto comprehendendam declarandam: diciturque sic paupertatem accipiendam, ut nec domus prolella, nec eius Ecclesia possit redditus villos habere, nec etiam possint religiosi Societatis stipendium aliquid pro rebus spiritualibus recipere. Quae verba neutrum prioris sententiae expositionem possunt admittere. Non potorem, quia

constitutiones Societatis IESV non obligant ad culpam, nisi quatenus continent vota Societatis. Haec autem constitutio continet votum paupertatis, explicans qualiter ea intelligatur, dum iuxta constitutiones promittitur. Nec etiam posteriorem, quia cum dicitur ibi sic paupertatem promissam accipiendam, non possunt ea verba intelligi de sola paupertatis perfectione non cadentis sub voto: fallum enim esset dicere, sic paupertatem promissam accipiendam, cum paupertas promissa sit illa sola qua sub voto cadit. Rursus, quia ibi duo affirmantur comprehendit sub illa paupertate. Prius est, ne domus professorum redditus habeant. Posterius, quod cum dictione (etiam) quae continuatur est, & sub eodem profusus verborum tenore, subiungitur, ne Societas pro rebus spiritualibus stipendium accipiat. Sed prius apertè cadit sub paupertatis voto: ergo & posterius. Quippe ineptè, & valde aequiuocè, magnamque errandi occasionem praebendo coniungerentur haec duo cum dictione continuatur, ac eodem verborum tenore, quae tam disparia essent inter se, ut alterum ad essentialem voti paupertatem sub mortali obligatione pertineret; alterum autem ad eius perfectionem sub solo consilio seruandam. Nec obstat paupertatem hanc in aliis locis allegatis commendari tanquam valde necessariam ad maiorem edificationem, quia commendatio haec indifferens est ad res consilij, & ad res praecipri; quare non arguit paupertatem hanc esse sub solo consilio; nam eodem modo posset commendari exacta voti paupertatis obseruatio, tanquam pernecessaria ad edificationem, & bonum Societatis nomen conseruandum. Et ideo hanc partem sustinent viri Societatis IESV doctissimi, & ultra locis Nauaria libro 3. de restitutione. cap. 1. parte 3. dubio 2. in nona editione numero 170. Manuel quatuordecim regul. tomo 3. quaestione 29. articulo 13. Quare male hoc limitauit 2. tomo summa. cap. 31. numero 8: dicens hoc habere verum, si edens constitutionem illam haberet intentionem obligandi sub mortali, quia hoc nihil est dicere; cum tota haec difficultas contendant, an constitutio illa exprimat in hoc paupertatem sub voto cadentem, & proinde obligantem sub mortali. Atque eiusdem sententiae est apertè Henriquez libro 9. de Eucharistia, cap. 22. numero 3. in commento, littera P. ait enim esse mortale: & licet non explicet esse contra votum paupertatis, at refert pro se Petrum Nauar. hic allegatum, qui dicit esse contra paupertatis votum; nec alia ratione posset esse mortale, immo nec veniale, cum constitutiones extra votorum materiam ad nullam culpam obligent.

Quicquid tamen sit de his opinionibus, etiam si priorem amplectamur, existimo esse necessariò dicens, alia via esse peccatum mortale contra paupertatis votum, recipere in Societate IESV stipendium illud pro rebus spiritualibus absque Romani Pontificis facultate, vel Congregationis generalis Societatis. Quia quaecumque pecunia acceptio absque facultate superioris potentis cum facultatem concedere, est contra paupertatis votum, cum petente sit recipere absque licentia, ac recipere absque licentia potentis eam concedere. At nullus alius superior Societatis potest hanc licentiam concedere, ut dicitur in quinta Congregatione generali Societatis IESV. canone 1. Ergo quaecumque alia via stipendium hoc accipiatur, erit contra paupertatis votum, tanquam quid temporale extra paupertatis votum, tanquam quid temporale acceptum absque licentia veri superioris eam dare potentis.

Verfabitur in hoc discrimen, quia si dicamus iuxta nostram posteriorem sententiam, esse eam stipendij acceptio

ceptionem contra paupertatis votum in Societate promissæ, quasi hæc paupertas specialiter promittatur, tunc parvitas materiæ ad excusandum à mortali non est spectanda ex parvitate rei temporalis acceptæ in stipendium, non enim ex ea pronem hæc culpa ratio, sed quia accipitur pro re spirituali; sed mensuranda est ex parvitate rei spiritualis, ut si pro minima oratione danda hoc stipendium recipere, esset levis materia, & ideo sola venialis receptio ex hac parte. Si verò res spiritualis sit gravis momenti, ut facere sacram, audire confessionem, recipere stipendium esset mortale contra id votum, quamvis stipendij quantitas, qualis communiter est, que datur pro vno sacro faciendo, non esset sufficiens ad peccatum mortale constituendum, si pro alia re, aut gratis absque licentia recipere. Quamvis adeo exiguum esse stipendium posset, ut eius receptio reputaretur quasi nihil, & sic non constitueret mortalem stipendij receptionem, sed venialem. At si dicamus esse solum mortalem hanc receptionem, eo quod sit receptio pecuniæ absque legitima superioris licentia, commensuranda erit hæc quantitas quoad parviteriam, & magnitudinem, ut vel sic mortale iudicetur, aut veniale ex quantitate stipendij recepti, eo prorsus modo quo qualibet alia pecunia recepta absque superioris licentia, iudicatur magna, vel parva ad constituendum mortale, vel veniale. Quod si dicas, iuxta priorem dicendi modum non posse dari parviteriam materiæ, sicut non datur in simonia, quippe mortalis simonia est recipere quantumvis parvum pretium pro re spirituali, quantumvis modica, eo quod huius vitij malitia ex rei spiritualis venditæ iniuria spectetur. Si ergo violatio voti paupertatis confurgat stipendij recepto pro re spirituali, nequibit similiter parvitas materiæ dari. Sed respondeo, longè diversam esse rationem, quod per simoniam gravissima inferatur iniuria rei spirituali, eam æstimando pretio, que nullo æstimabilis est. Et ideo cum magnitudo huius iniuriæ invenitur in quacumque re spirituali, & quocumque pretio, non datur parvitas materiæ. At recipiendo stipendium sustentationis pro re spirituali, nulla ibi irrogatur iniuria, ut pote quod clausulo contrario voto licite recipi posset; sed peccatum est ea receptio ratione voti paupertatis, quo religiosi Societatis I.E.S.V. astringuntur. Cum ergo in omni voti transgressione possit dari parvitas materiæ, poterit quoque dari in hac. Atque ideo dari materiæ parviteriam affirmat Henricus libro 9. de Eucharistia. cap. 22. num. 3. in commento. littera P.

9 Hinc deducitur, nec licitum esse religioso Societatis I.E.S.V. quamvis ex legitima licentia extra religionem habet, cum facultate acquirendi pecunias, & convertendi in usus necessarios, recipere stipendium pro sacris faciendis; sed id esse contra votum paupertatis, quia ea licentia acquirendi pecunias intelligitur modo Societati permisso, qualis non est hic: nec superior potest ad hanc pecuniam acquisitionem licentiam concedere, quamvis expressè id velit, ut diximus numero 7. & sic expressa licentia minimè releveret ab hoc peccato. Et ideo à fortiori non est præsumendum, hanc licentiam concedi in ea generali licentia acquirendi pecunias. Et sic docent Navarra libro 3. de restitutione. cap. 1. parte 3. dubio 2. in nova editione, & numero 171. usque ad 175. Manuel questionum regularum 3. questionem 29. artic. 13. & tomo 2. summa. cap. 3. numero 8.

10 Secunda difficultas est, an si prædicti religiosi stipendium accipiant pro rebus spiritualibus, ut pro sacris faciendis, teneantur id restituere? Qui-

dam censent minimè teneri, sed posse expendere in proprios usus, si licentiam superioris habeant ad aliqua sic expendenda: quod si ea licentia careant, teneri ea superiori tradere, sicut alia per ipsos acquiritur. Ducuntur, quod acceptio hæc non opponitur iustitiæ, ex cuius sola violatione confurgit restituendi nexus, cum sacra illa id religiosi facta id stipendium mereantur: sed sola esse obligatio voti, cuius transgressio peccatum mortale est, ac non obligat ad restituendum; tenentur autem, quando licentiam expendendi non habent, tradere superiori, non lege iustitiæ, sed voti, quo astringuntur ad nihil retinendum, vel expendendum absque superioris licentia. Sic Navarra eodem. cap. 1. parte 3. in nova editione. numero 179. & 180. Henricus libro 9. de Eucharistia. cap. 22. numero 3. in commento. littera P. & priorem partem, nempe, hos non teneri restituere, docet Manuel eodem. cap. 31. numero 8.

Verum dicendum est, hos non teneri restituere, loquendo de restitutione propriæ, & in rigore, quia hæc ex sola iustitiæ violatione oritur. At non possunt expendere in alias res, in quas expendendi pecunias licentiam habebant, nec tradere superiori, sed tenentur reddere danti. Ratio est, quia nec superior potest accipere pecunias, sic contra Societatis institutum, & votum parvas, nec Generalis licentia expendendi ad has extenditur. Quare voluntas interpretativa est, ut hæc reddantur danti, ut vel sic satisfiat voto, & instituto faciendi gratis sacra. Quod si contraria esset voluntas superioris: ac voluntas debita est, & conformior constitutionibus, & voto, in quibus ipse dispensare nequit, ut reddantur danti, & sic necessariò reddenda sunt, velis, nolit superior. Præterea, quia sicut qui promittit Deo se gratis pro pauperibus patrocinatur, & pretium recipit, tenetur pretium reddere, non ex lege iustitiæ, & via restitutionis, sed ex voti obligatione, quod adhuc impleri potest: reddito enim pretio danti, patrocinium fit gratis, sicut votum obligat: sic religiosi Societatis I.E.S.V. cum voto paupertatis astringuntur exercere gratis ministeria spiritualia, si pretium recipiant, manent stricti eo voto ad reddendum danti pretium, cum adhuc votum implere possint, reddito enim danti pretio, verè gratis exercerunt. Atque idem intelligi, si hic solus novitiatus votis in Societate ligatus esset, ob rationem numero sequenti sine tradendam.

11 Sed maior difficultas est, si religiosus hic non reddat eas pecunias danti, & postea dimittatur à Societate à votis absolutus, an teneatur adhuc reddere danti? Et similis difficultas est, si absque licentia donatione aliqua acquisiverit in religione pecunias etiam animo acquirendi earum dominij, an teneatur expulsi à Societate, & sic liberi à votis, eas superiori reddere? Videtur enim ad neutrum teneri, quia ad neutrum obligatus est iustitiæ lege, sed voti; hæc autem iam extincta est. Sed existimo in utroque casu teneri, in priori reddere danti, in posteriori autem reddere superiori. Ducor, quod cessatio illa obligationis votorum sit quoad futura, non tamen quoad præterita ex voto debita: ac ex voto debebat ille utrumque non obstante peccato, quod contra illud admisit, ut diximus n. præcedenti. Ergo ea voti obligatio adhuc manet, sicut si quis vocat le non lusurum sub pœna largiendi pauperibus, quoties luserit, centum aureos; & postquam aliquoties luserit, impetravit voti dispensationem, tenetur quidem ad quantitatem ex voto debitam, quoties luserit, quia absoluta illius voti dispensatio tantum extenditur ad obligationem futuram. Atque idem dicemus, etsi ille emisset

emisset votum tempore novitiatus, & adhuc tempore novitiatus exiret. Quia quoad substantiam voti paupertatis est idem cum voto paupertatis post biennium emisso, & solum differt, quod per vota emissa tempore novitiatus nullum ius pascendi acquirit Societas, ac acquirat postea.

13 Quod si superior concesserat licentiam acquirendi eas pecunias, ac expendendi in proprios usus, adhuc existimo teneri hunc à Societate expulsum reddere danti in eodem priori casu. Quia nequit eam licentiam concedere, & sic petinde est, ac si non concessisset. In posteriori autem casu existimo teneri dare superiori, si nondum eas expendit, vel si expendit, & res, in quam expensa sunt, extrat, teneri illam extantem ei dare. Quia ea licentia fuit ad expendendum in religionis utilitatem, qualiter non expenditur eo egresso à Societate. Hinc tamen exciperem, si non fuit licentia ad expendendum in utilitatem Societatis, ut si fuit ad dandum consanguineo pauperi, vel alii pauperibus; tunc enim non teneretur dare superiori, sed eidem quibus dandæ erant. Nullum enim ius sibi retinendi comparavit. Atque idem credo, etsi ille ea vota tempore novitiatus emisset, ob rationem numero præcedenti in fine traditam.

14 Tertia difficultas est, an religiosi Societatis I.E.S.V. integrum sit inire cum aliquo pactum faciendi sacra pro illo cum onere, ut stipendium det pauperibus, vel cuiuscumque alij; vel pacisci cum aliquo, ut sacra faciendæ capiat, sibi que stipendium retineat, & ipsi sacra faciant, vel facere sacra in testamento relicta, vel ad que capellani tenentur, vel confraternitates alique, locavæ pia, que cum onere faciendi aliquot sacra, redditus aliquos annos acceptere, vel ad que aliqui ex voto tenentur? Et videtur in omnibus his casibus non integrum esse religiosi Societatis I.E.S.V. quippe nullum stipendium ipsi recipiunt, quod solum est ipsis interdictum.

15 Prima tamen conclusio sit. Contra votum paupertatis est, si religiosi Societatis I.E.S.V. pactum inane cum aliquo, ut stipendium det consanguineo pauperi, vel cuiuscumque alij, & ipsi faciant sacra. Quia reuera pecunias illas suo sacro sibi acquirunt, & dant pauperi illi, & ita non possunt dici gratis facere sacra illa, quod constitutiones Societatis, iuxta quas paupertas voveatur, petunt. Et ita docent Navarra lib. 5. de restitu. cap. 1. part. 3. dub. 2. in nova editione. num. 170. Manuel qq. reg. tom. 3. quest. 29. art. 13. & tom. 2. summa. cap. 31. num. 3. quamvis in hoc posteriori loco cum limitatione, quam num. 6. improbauimus. Immo duplici nomine peccant hi contra paupertatis votum, altero, quia recipiunt stipendium pro sacris, altero verò, quia absque licentia in alium transferunt.

16 Secunda conclusio. Idem prorsus est dicendum, quando hi cum quodam conveniunt, ut reciperet sibi, vel alij stipendium pro sacris faciendis, & ipsi faciant, quia eadem ratio conclusionis præcedentis militat, cum hi reuera suo sacro stipendium illud alteri dandum acquirant.

17 Tertia conclusio. Si alter liberè pecunias aliquas religioso Societatis elargiretur, non reus esset voti paupertatis hic liberaliter promittendo sacra, quia reuera gratis datur, & absque aliqua ab altero obligatione imposta. Sic Navarra. num. 171. & Manuel eodem art. 13. allegati num. 16. Et eadem ratione si absque pacto religiosi Societatis I.E.S.V. promitteret liberaliter alicui sacra, & ille in signum gratitudinis liberaliter largiretur illi aliquam elemosynam, nullam imponendo obligationem, sed merè gratis, liceret recipere; quia eadem militat ratio. Sic Manuel 2. tomo summa. c. 11. n. 8.

18 Quarta conclusio. Possunt religiosi Societatis I.E.S.V. facere sacra gratis, que in testamento faciendæ relicta sunt, etiam si testator iuberet elemosynam consecratam dari, & similiter sacra ad que capellani ratione capella-

narum tenentur, & ad que confraternitates, vel alia loca pia tenentur quotannis faciendæ, ob annuos redditus illis cum eo onere relictos; quamvis hæredes, & capellani illi, & loca pia pecunias illas in hoc expendendas sibi retineant, dummodo religiosi hi nullum stipendium pro his sacris recipiant, nec pacifcantur, ut aliis detur. Ratio est, quia hæredes illi, capellani, & loca pia non acquirunt dominium illius pecuniæ, ratione horum sacrorum, sed ratione tituli hæreditarij, legatarij, aut capellanij, & solum virtute eorum sacrorum eximuntur onere illis titulis annexo faciendi ea sacra, & sic merè gratis ea fiunt, quamvis per accidens alij eximantur obligatione pecunias expendendi, ut illa fiant. Et confirmatur, quia religiosi Societatis I.E.S.V. integrum est concionari, quamvis concionibus illis sit destinata elemosyna à testatoribus, vel ab aliis, qui festa aliqua cum concione habenda insisterunt, dummodo religiosi hi stipendium illud non capiant; quod quotidie in Societate fit. Ergo idem dicendum est de facris, quia non minus interdictum est pro concionibus, quam pro sacris stipendium recipere. Nec obstat testatorem iussisse dari stipendium, siue solum, siue folio maius pro illis concionibus, aut sacris, quia re vera prima, & per se testatoris intentio est, ut sacra illa, vel conciones fiant; & accessoria, & per accidens esse iussio retributionis stipendij, siue ordinarij, siue maioris. Quare inuento gratis faciente sacra, vel conciones, eximuntur ab ea elemosyna danda tanquam accessoria, & onere iniuncto principali obligationi; & ita sensere doctissimi viri Societatis à me consulti.

19 Quinta conclusio. Si tamen executores testamenti peterent à religioso Societatis I.E.S.V. ea sacra faceret, quò ipsi eas pecunias sibi retinerent, non existimo esse integrum huic religioso ea facere, sed esse contra votum paupertatis. Atque idem credo quando clerici privati pecunias ad Missas faciendas recipiant, ac peterent à religioso Societatis I.E.S.V. ut eas faceret. Quia cum nec executores illi, nec clerici ius aliquod, aut ritulum habeant eas pecunias sibi comparandi, nisi mediante sacris factis per hunc religiosum, hæc facta ius illud, & ritulum retinendi conferunt; ac proinde idem est, ac si religiosus ille stipendium illud acciperet, & illis daret. Sicut si in fauorem mercede conducti ad portandas Missas literas, quipiam eas portare gratis, conferretur eam mercedem suo labori debitam, ac eo solo partem, sibi acquirere, & donare illi conducto.

20 Sed dubium esse potest, an si religiosus Societatis I.E.S.V. faciat ea sacra, que hucusque diximus cum non posse facere ratione stipendij ab alio ob ea accepti, possit alius tuta conscientia id stipendium retinere. Et videtur posse, quia suo intuitu lupi reuera facta illa sacra stipendio accepto debita. Sed existimo sic distinguendum: aut religiosus Societatis I.E.S.V. ignorat stipendium illud pro eis Missis recipi, & tunc censetur non posse alterum tuta conscientia retinere, quia id stipendium acquirere non potest, nisi ex intentione faciendi sacrum, in illius stipendij compensationem, quia gratuita donatione non fit solutio rei debite; at religiosus Societatis I.E.S.V. tantum abest ut velit suo sacro stipendium alicui acquiri, peccans contra suum paupertatis votum, ut potius præsumatur acquirere eius stipendium. Si autem eius voluntatem acquirere offerunt velle; & sic contra eius voluntatem acquiratur eius stipendium. Si autem sciat id stipendium recipi; ac ignorat sibi interdictum esse facere sacrum, ut alter id stipendium recipiat, existimo quoque alterum retinere non posse. Quia quod ex ignorantia, & errore procedit, est involuntarium, & sic non censetur id velle, ut peccans contra suum votum acquirat alteri stipendium. Si autem sciret se peccare, & adhuc fecit illa sacra, si religiosus ille solis biennij votis ligatus sit, potest alter tuta conscientia stipendium retinere, quia cum hic solo voto simpliciter pauper-

tatis ligatus sit, fuit capax illius stipendij sibi acquirendi, & transferendi in alium; quamvis in vtroque contra votum pauperatis deliquerit, vt diximus num. 15. nec iniuriam irrogat danti pecunias, nec superiori religionis, cum illi non teneretur illas tradere, vt diximus num. 11. Et quamvis ibi dixerimus teneri reddere danti, id tamen est ex sola lege voti, quae non impedit translationem dominij in alterum. Si autem ille religiosus professus, aut coadiutor formatus sit, existimo alterum non posse tura conscientia recipere, quia acquirit ex huius tacita acceptatione, & donatione illi facta, vt diximus num. 15. At religiosi hi sunt incapaces dominij acquirendi, & transferendi in alterum. In omnibus autem his casibus, in quibus diximus alterum non posse tura conscientia id stipendium retinere, debet illud in alia sacra expendere, vel danti reddere.

- 21 Vtrum autem religiosi Societatis IESV possint facere sacra, ad quae aliqui ex voto tenentur, siue promiserint stipendium dare, siue non, diximus libro 4. huius tractatus. c. 11. n. 33.
- 22 In omnibus autem casibus, in quibus diximus posse religiosi Societatis IESV facere sacra, siue voto ab aliis promissa, siue debita ab herede, vel opere pio, vel capellano, nulla superioris licentia indigent, vt faciant ea sacra. Ratio est, quia integrum est illis, sacra quae supersunt factis illis ad quae religionis instituto obligantur, offerre pro quocumque, nulla superioris licentia petita.

23 Quarta difficultas est, an si quisquam ad Societatem admittatur aliquo factorum onere grauatus, quae omiserat, stipendio pro illis recepto, possit religiosus iam factus facere, & reliqui religiosi adiuuare ea sacra facientes? Et quidem si adhuc sit nouitius, nec votis ligatus, non dubitarem, quin possit, & teneatur ea sacra facere, cum adhuc nullum impedimentum habeat. Difficultas autem est, postquam votis ligatus est, siue nouitij, siue biennij, siue solemnibus P. N. Generalis Claudius Aquauia consilium de hac re respondit, hos eo factorum onere grauatos non esse admittendos in Societate, donec suae obligationi satisfecerint, nisi magnis dotibus praediti sint, & tunc si soluendo stipendium sint, clericis secularibus, vt faciant ea sacra, esse vtrique soluendum, quod si soluendo non sint, posse illos ea sacra facere, & inter ceteros Societatis religiosos eadem facienda distribui per superiores. Haec P. N. Generalis; & addo teneri hunc ea sacra facere, quia non potuit voto se obligare in prauidicium obligationis ex iustitia prius ortae, & credo teneri postponere Missas, quae ex nostri instituti obligatione sunt a nostris, quia illae omnes ad nullam culpam obligant, vt dicemus numero 30. & obligatio iustitiae praeposenda est, eo vel maxime, quod ille religiosus fuerit in mora obligationi huius iustitiae satisfaciendi.

24 Ex hac declaratione deducitur, integrum quoque esse nostris facere sacra, ad quae clerici privati stipendio iam recepto tenentur, quae ipsi clerici facere nequeunt, nec stipendium vt alij faciant, habent, eo quod plurima sint, & si quotidianum Missae stipendium non recipiant, carent victu. Constat, quia ea declaratio Patris N. Generalis non est dispensatio, cum ipse dispensare nequeat ne nostra sacra gratis omnino fiant; sed verè declaratio censorum sacra gratis fieri, quando est moralis impossibilitas dandi stipendij, vt illa fiant, propter pauperatam obligati ad illam, nec illud stipendium receptum potest moraliter restitui.

25 Sed quid si religiosus Societatis IESV stipendia pro Missis faciendis recipit, & illa expendit, nec est soluendo, an possit illa sacra facere? Et quidem si cum adhuc esset nouitius, & nondum votis ligatus, recepit id stipendium, dicendum est profus idem quod diximus num. 23. de receptis ab iplo dum esset secularis. Quia cum tunc non ligetur vllis Societatis statutis, est perin-

de ac si esset secularis. Sed difficultas consistit, quando iam vota emiserat, siue tempore nouitatus, siue postea, & ideo ratione voti pauperatis tenetur ad sacra facienda. In quo euentu existimo nouitium illum teneri ea sacra facere. Quia iam non facit, vt stipendium nouum acquirat, sed vt satisfaciat obligationi ex iustitia contractae, cui aliter non est satisfaciendum: nam si bona haberet, ex quibus satisfaceret, teneatur illud stipendium reddere danti, aut alij sacerdoti facturo sacra. Et existimo hunc teneri ea sacra praefere aliis, ex religionis nostrae praescripto faciendis, ob rationem traditam numero 23. Potuit enim valide hanc obligationem in se suscipere, & prauidicare Societati, quamuis illicitè contra vota fecerit, cum per illa nullum profusius Societas in eius voluntatem acquisierit. Si verò ea sacra recepit post vota biennij a se emissa, existimo quosque teneri ea facere, postquam tamen satisfecerit Missis ex nostrae religionis instituto a se faciendis, & posse ea sacra inter reliquos nostrae Societatis distribui. Ducor vt existimem illum posse, & posse inter nostros distribui, ex dictis num. 23. & 24. Quia non est nouum stipendium acquirere, sed liberari obligatione, qua moraliter est impossibile aliter liberari, & est sicut adiuuare clericum pauperem Missis oneratum. Vt autem teneatur, ducor, quia religiosus malè recipiens, & expendens pecunias alienas, tenetur lege iustitiae satisfacere eo modo quo satisfaciendo fuerit, vt diximus supra. At hic potest ea sacra facere, quibus praeditae obligationi satisfaciatur; ergo tenetur. Ducor etiam ad sciendum has Missas postponendas esse iis, quae ex religionis praescripto faciendae sunt, quia cum per ea vota ius acquisierit Societas in eius religio. voluntatem, non potuit huic iuri contracto a se imo derogare.

CAPVT XXIX.

Qualiter regularis capax sit beneficij, aut pensionis, & qualiter beneficia vacant pensionisque extinguantur religionis professione.

SVM MARIVM.

- Quos quaestiones disputanda sint. n. 1.
- An beneficia vacant professione religionis? n. 2.
- An vacant nouitium, & quid de fructibus tunc perceptis faciendum; & an vacant votis biennij, aut coadiutorum formatorum in Societate IESV remissive. n. 3.
- An vacant beneficia ingredientium religionem, vt sit illius conuersus? n. 4.
- An vacant beneficia professione equitum militarium? n. 5.
- Quis dispensare valeat cum religioso, vt retineat beneficium, quod ante professionem habebat? n. 6.
- An si dispensetur cum religioso, vt obtineat beneficium aliquod, possit obtinere, si sibi conferatur beneficium antea a se possessum, quod ratione professionis vacaret; vel si esset eius generis, vt possit sibi post professionem sine dispensatione conferri, possit absque dispensatione illud sibi collatum acceptare? n. 7.
- An pensiones extinguantur professione, sicut & beneficia? numero 8.
- Quid si professio sit equitum militarium? n. 9.
- Quid de votis biennij, aut coadiutorum formatorum Societatis IESV? n. 10.
- Post numerum 10. inuenies alia disputanda summaria.

Sextiplex est quaestio disputanda. Prima. An beneficia antea habita vacant, pensionisque extinguantur professione? Secunda. Quando dicatur beneficium regulare, & quando seculare. Tertia. An religiosus sit incapax vtriusque beneficij, siue id sit simplex, siue curatum, siue Episcopatum, aliave dignitas, & quid

quid de pensione? Quarta. Qui comprehendantur nomine religiosorum in hac prohibitione. Quinta. An beneficium, vel pensio semel religioso collata possint illi per suum superiorem auferri? Vltima: An beneficium seculare possit per Episcopum vniuersi loco religiosi, & illius iam vniuersi sit capax regularis?

1. **QVAESTIO prima.** An beneficia antea habita vacant, pensionisque extinguantur professione? Certum est quocumque beneficia antea habita vacare professione religionis tacita, vel ex pressa. Constat ex cap. beneficium de regularibus in 6. vbi deciditur, beneficia ingredientium religionem conferenda non esse ante professionem tacitam, vel expressam. Ergo a contrario sensu possunt conferri statim, ac nouitius profiteretur. Huius autem vacationis duplicem assignat rationem Staphyleus de literis gratiae. n. de variis modis vacationis, in sexto vacationis modo. num. 1. & dupli sequens. Prior est, quod beneficium dicatur proprium habentis illud, ab illoque possideri. cap. si tibi absentis, de praebendis, in 6. at religiosus non possidere, nilque proprium habere potest. Posterior, quod per professionem moriatur mundo: quare sicut morte naturali vacant beneficia, ita etiam hac morte civili. Sed prior ratio minime placet, quia non est opus habere verum beneficij dominium: possessionem autem, & titulum ex superioris legitima licentia habere, non repugnat pauperatis voto. Quare melior est posterior ratio, cui tanquam congruenti innitur decisio textus hanc vacationem inducentis.

2. Hinc fit, beneficia minime vacare nouitiatu, vt late diximus supra, vbi etiam diximus quid de fructibus nouitatus tempore perceptis faciendum, & an vacant per vota biennij, aut coadiutorum formatorum in Societate IESV.

3. Secundo fit, ingredientis monasterium, non vt fiat religiosus, sed solum monasterij conuersus, non vacare beneficia, sed ea ab illo retineri, donec mutato animo verè profiteatur; quia interim non est verus religiosus, nec mundo mortuus. Sic Staphyleus eodem 6. vacationis modo. num. 15.

4. Tercio fit, nec beneficia vacare professione equitum militarium D. Iacobi, Calatravae, & Alcantarae, quos vulgò Commendatores appellamus, & similia, qui non solemnem professionem emittunt. Quia non modica inter Doctores controuersia est, an hi sint verè religiosi, vt diximus lib. 4. cap. 16. num. 11. tu etiam, quia etiam sint verè religiosi, non emittunt vota solemnia, per quae incapaces reddantur. Atque ideo num. 35. probabo eos esse capaces beneficij secularis acquirendi, secus autem dicerem de equitibus militaribus D. Ioannis, quippe cum illi solemnem professionem emittant, est consequenter dicendum, eorum professione beneficia vacare.

5. Quod si quaeras, quis dispensare valeat cum religioso, vt retineat id beneficium; Staphyleus in eo 6. vacationis modo. à num. 5. vsque ad 13. late disputata in eam partem inclinat, vt possit Episcopus dispensare. Ducitur, quia potest Episcopus dispensare, vt regularis licentia Abbatis praemissa acquirat quocumque beneficium seculare, dummodo concurrat necessitas, vel vtilitas Ecclesiae: ergo à fortiori, vt retineat, cum multo difficilius sit de nouo acquirere, quam acquisita retinere; multa enim retineri valent, non autem acquiri, vt constat ex c. 1. & toto tit. de corpore vitiato. Ceterum hanc sententiam de solo beneficio curato admitto, cuius acquirendi dicemus esse capax religiosum num. 35. & num. 37. At cum beneficij simplicis acquirendi sit incapax, nisi ex Pontificia dispensatione, vt dicemus num. 75. ita & illius retinendi. Quod etiam constat, quia minus repugnat religioso pensio, quam beneficium simplex, siquidem pensio est ius ad solam quandam partem reddendum beneficij, nec cogit religiosum exire claustrum, sicut cogit beneficium. Et tamen num. 8. pro-

babimus indigere professum dispensatione Pontificia ad retinendam pensionem: immo, vt dicemus n. sequenti, si sit beneficium curatum, potest denno sibi conferri post professionem absque dispensatione aliqua.

Hinc deducitur, non esse approbandum, quod tradunt Flaminius de resignatione beneficiorum lib. 3. quest. 13. num. penult. & Maiolus lib. 3. de regularitate. cap. 6. num. 2. nempe dispensationem Pontificiam a professo obtentam acquirendi alicuius beneficij secularis, non extendi ad beneficium antea habitum, quod per eius professionem vacabat, nisi id specialiter in dispensatione exprimat. Ducuntur, quod vltra generalem prohibitionem, qua religiosi interdicitur habere beneficium seculare, extat specialis redeundi ad habitum beneficium ante professionem, cap. post translationem, de renunciatione, & refertur pro se Innocentium, Ho stiensem, & Abbatem ibidem. num. 22. Sed hoc approbandum minime est, quippe nec textus, nec Doctores illi id probant; ille enim textus dicitur est ad explicandum Concilium generale Constantinopolitanum, quod interdixerat dimittenti Episcopatum gratia transeundi ad religionem, ad dignitatem ita dimissam redire post professionem. Explicatque is textus id intelligi, quado ob crimen aliquod gratia agenda poenitentiae, ea dignitas dimissa est; secus si ob alias causas. Et ideo Innocentius ibi. num. 3. Hostienis num. 7. Ioannes Andreas num. 9. asserunt eam prohibitionem non extendi ad alia beneficia Episcopatu inferiora, quod haec ob religionis ingressum dimittere liceat, non autè Episcopatum. Abbas autem ibi. num. 22. tantum dicit transeuntem ab Episcopatu ad religionem, non posse post professionem assumi etiam ad alias inferiores dignitates, eo quod praesumatur crimen. Quare cum nec textus, nec Doctores faveant praedictae sententiae, immo oppositum dicant, nec alicubi reperitur specialis illa prohibitio redeundi ad beneficium antea habitum; sed sola generalis acquirendi beneficij secularis, non est cur dispensatio ad acquirendum beneficium seculare non extendatur ad illud. Immo si esse beneficium curatum, cum ad acquirenda beneficia curata non opus sit dispensatione, vt probauimus supra, consequenter dicendum est, absque dispensatione aliqua posse idem beneficium eidem religioso post professionem conferri, quia nulla extat prohibitio, vt diximus.

Tandem dubitatur, an pensiones extinguantur professione. Rebuffus de pacifico professoribus. num. 137. vers. vltima conclusio, quamuis initio dixisset pensionem extingui possessione, sicut morte naturali; at postea dicit non extingui, sed monasterium gaudere illa, dum monachus ille naturaliter vixerit, sicut nec vltimus antea à monacho habitus extinguitur professione. Sed Gygas de pensionibus. quest. 5. 7. à num. 5. vsque ad 7. docet extingui pensionem, liberumque manere beneficium illa grauarum ab onere illius retineatur, nisi Romanus Pontifex dispense, vt ea pensio volenteur. Idem supponit Paulus Amilius in decis. Rota Romana. part. 1. decisio 223. num. 1. vbi ait posse monachum ex dispensatione retinere pensionem: idque probat Gygas duplici ratione. Prior est, quia dum cap. beneficium de regularibus in 6. dicitur beneficia vacare per professionem, beneficium accipitur largè, vt diximus supra. At late sumpto beneficij vocabulo, venit nomine illius pensio, vt late probat idem Gygas eodem tractatu. quest. 18. à num. 11. & Monachus conf. 159. num. 22. vol. 2. vbi alios refert. Posterior autem est, quia beneficia vacant per contractum matrimonij, quasi assumpto statu incompatibili. Et hac sententia est verissima in iis casibus, in quibus pensiones extinguuntur per contractum matrimonij, quod explicuimus lib. 7. de matrimonio. dist. 44. à num. 2. vsque ad 7. nempe, quando pensiones collatae sunt titulo clericali, vt loco beneficij, quod, vel cuius ius ad rem quae resignauit, quamuis nullo spirituali onere adiecto sint constituta.